

Het Zondagochtend Concert

30 november 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Groot Omroepkoor
Florian Helgath, dirigent
Quirine Viersen, cello
Niek van der Meij, kistorgel

Johann Sebastian Bach 1685-1750
Motet 'Komm, Jesu, komm', BWV 229 (1732)
Komm, Jesu, komm
Drum schliess ich mich in deine Hände

Johannes Brahms 1833-1897
Warum ist das Licht gegeben dem
Mühseligen?, op. 74 nr. 1 (1864)

John Tavener 1944-2013
Svyati, voor cello en koor (1995)

Anton Arenski 1861-1906
Drie kwartetten, voor koor en cello, op. 57
(ca. 1902)
Serenade
Aan de stervende sterren
De warmwaterbron

Arvo Pärt 1935
Magnificat (1989)

Serge Rachmaninoff 1873-1943
uit 'Vespers', op. 37 (1915)
Ere zij God, o mijn ziel
O sereen licht
Wees verheugd, o maagd

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concert-
registraties en nog veel meer.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

11 jan - Grote Zaal

Isabelle Faust speelt Schumanns expressieve *Vioolconcert*

18 jan - Grote Zaal

Meesterpianist Pierre-Laurent Aimard speelt Mozart

25 jan - Grote Zaal

Pianoconcert van Liszt door winnaar Liszt Concours en Schumann 4

1 feb - Grote Zaal

Winterse dromen met Tsjajkovski en Sibelius

15 feb - Grote Zaal

Mahlers *Des Knaben Wunderhorn* & Prokofjevs *Romeo en Julia*

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! #concertgebouw

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Van alle instrumenten komt de cello het dichtst bij de menselijke stem. Quirine Viersen zingt in dit concert zonder woorden en verbindt zo hemel en aarde, leven en dood.

Voor wiens begrafenis Johann Sebastian Bach het dubbelkorige motet *Komm, Jesu, komm*, BWV 229 componeerde, weten we niet, maar dat het begrafenismuziek is, daarover zijn de geleerden het wel eens. Het is een vreemde eend in de bijt: op een gedicht van de zeventiende-eeuwse Duitse dichter Paul Thymich is het Bachs enige motet op een niet-Bijbelse tekst. De manier waarop de dialoog tussen de twee koren is opgezet, gaat verder dan destijds gebruikelijk. Maar bovenal is het intieme, ontroerende muziek.

Waarom?

Een 'korte verhandeling over het grote *Waarom*', noemde Johannes Brahms zijn vierdelige motet *Warum ist das Licht gegeben dem Mühseligen*. Net als in *Ein deutsches Requiem* combineerde Brahms hier teksten uit het Oude en Nieuwe Testament en vulde hij die aan met een Lutherkoraal. De angstige openingsvraag 'Waarom?' wordt kracht bijgezet door een fugatische textuur. Na een laatste, wegstervende 'Waarom?' volgt een

lofzang. Opgeheven handen naar God verklankt worden door zes elkaar imiterende inzetten met stijgende melodielijnen, die culminerend in uitbundigheid. Hierop volgt een langzaam deel van intense schoonheid. Het slotdeel is een zetting van het koraal *Mit Fried' und Freud'*, waarin de dood omarmd wordt als rustgevende slaap.

Slavische smeekbede

John Tavener is beïnvloed door minimal music, maar tegelijkertijd schatplichtig aan het mystieke en religieuze van Messiaen en Pärt. In 1977 bekeerde hij zich tot de Russisch-orthodoxe kerk. Zijn muziek werd daardoor spiritueler en georiënteerd op Slavische kerkmuziek. Toch zijn de meeste van zijn composities – hoe kerkelijk ook – bedoeld voor uitvoering in de concertzaal. Dat geldt ook voor *Svyati*.

Svyati ('Heilige') is een smeekbede om verlossing uit de Slavische kerkrite. Het gezongen gebed klinkt op het moment dat de doods-kist wordt gesloten en uit de kerk wordt gedragen; de rouwenden lopen er met kaarsen achteraan. Volgens Tavener representeert de cello de priester, of de icoon van Christus. De cellopartij moet worden gespeeld als het gezang van de oosters orthodoxe kerk, zonder westers sentiment.

Muzikale poëzie

De Rus Anton Arenski leefde als een kluizenaar, hij stierf aan een combinatie van tbc en drankzucht. Zijn muziek is melancholiek, expressief en intens. Arenski had een voorliefde voor de cello: hij componeerde een strijkkwartet met een tweede cello in plaats van een tweede viool en *Drie kwartetten*, op. 57 voor vier zangstemmen (of koor) en cello. De teksten zijn van Afanasy Fet, een Russische dichter die werd bewonderd door Arenski's vriend Tsjajkovski: 'In zijn mooiste momenten verlaat Fet de grenzen van de poëzie volledig en waagt hij zich stoutmoedig op ons terrein. Daarom denk ik, als ik aan Fet denk, vaak aan Beethoven (...) hij is begiftigd met het vermogen om die snaren van onze ziel te raken (...).' Aan Fets gezongen tekst voegde Arenski een cellopartij toe die beweegt tussen muziek en woordloze poëzie: nu eens zingend, dan weer beweeglijk als een vogel.

Maria-lofzang

Arvo Pärt componeerde complexe avant-gardistische muziek, totdat hij eind jaren zestig het roer omgooide en toetrad tot de Russisch-orthodoxe kerk. Hij omarmde de spiritualiteit en kwam met een nieuwe compositiemethode: de tintinnabuli-stijl, wat zoiets als 'belletjes-

stijl' betekent. Die muziek is meestal traag, repetitief, meditatief en eenvoudig van materiaal en orkestratie. Pärt speelt daarmee met onze ervaring van harmonie, melodie en tijd. Dat geldt ook voor *Magnificat*, waarin hij de eeuwenoude lofzang van Maria aan zijn tintinnabuli onderwerpt. De harmonische beweging lijkt stil te staan, spanning ontstaat niet door modulatie maar door klankkleur, stemdichtheid en ademruimte. Stilte is even belangrijk als klank, er heerst een tijdloze, sacrale rust.

Schemergebed

Serge Rachmaninoff componeerde zijn hoogromantische werken in een tijd waarin anderen op zoek waren naar modernistische vernieuwing. Toch is zijn muziek niet ouderwets; tijdperken botsen en omarmen elkaar. Dat geldt bij uitstek voor de monumentale *Vespers*, uit het oorlogsjaar 1915. Rachmaninoff wist de sfeer, devotie en diepgang van het avondgebed feilloos te treffen. Hij schildert met donkere mannenstemmen een prachtige schemering, waarin de muziek fonkelt. Eeuwigheid wint het hier van het tijdelijke, sereniteit van de woeligheid van de wereld, introspectie van de extraversie die Rachmaninoff toch niet vreemd was.

Alexander Klapwijk